

SLOVENE

Političen list za slovenski narod.

Narednine in inserat
sprejema upravnitve v
Katol. Tiskarni Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rokopis se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, I., 17.

Izhajava enkrat, izven
nedelje in praznike ob
pol 6. uri popoldne.

Pe pošti prejemam:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta » 13 » — h
štet » » 6 » 50 »
mesec » » 2 » 20 »

V upravnitve prejemam:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta » 10 » — h
štet » » 6 » — h
mesec » » 1 » 70 »

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Štev. 242.

V Ljubljani, v torek, 20. oktobra 1903.

Letnik XXXI.

Dr. Šusteršič o polo- žaju.

Izdajatelj neke dunajske korespondence je brzojavno naprosil člana našega uredništva, naj intervju dr. Šusteršiča o položaju v deželni zboru. Dr. Šusteršič je povedal v dotičnem pogovoru svoje mnenje, katero je član našega uredništva sporočil na Dunaj. Večji del tega pogovora je mej drugimi listi objavila tudi graška »Tagespost«, seveda izpustivši nekatere važne točke.

V sledečem podajamo pogovor našega sotrudnika z dr. Šusteršičem. Dr. Šusteršič je dejal:

Sedanje zasedanje deželnega zbora je smatrati za ponesrečeno. Po dogodkih sedanjega zasedanja opazujem situacijo bolj pesemistično nego kedaj. Jaz menim, da bo boj trajal še več let, predno pridemo do rednih razmer.

Vprašanje poročevalčev: Kaj je prav za prav pravi vzrok ponesrečenja zasedanja, ki je vendar imelo miren začetek? Velika javnost je o tem nekoliko desorientirana.

Dr. Šusteršič: Vzrok je v tem, ker merodajni faktorji, večina deželnega zbora in vlada niso pravega položaja prav spoznali, v nedostajanju državniške razsodnosti in zmernosti od zgoraj imenovane strani. V naslednjem najvažnejša dejstva: V prvi seji, dne 22. septembra, glasovale so stranke večine za nujnost predloga o volivni reformi, katerega sem imenom katoliško-narodne stranke utemeljeval z izrečnim povdarkom, da je od osiguranja volivne reforme odvisno normalno delovanje deželnega zbora. Ta moment je bil za stranke večine odločilen, nujnost je bila sprejeta in izvoljen ustavni odsek za posvetovanje o reformi. Ko je ta, po zasedanju drž. zbora, ustavni odsek se sešel k prvi meritorični seji, so stranke večine brez vidnega povoda manjšini napovedale boj. Izjavile so, da morejo vstopiti v meritorično posvetovanje volivne reforme še le tedaj pod pogojem,

ako se zagotovi takojšnja opustitev obstrukcije v zbornici. Obstrukcijo so videle v nujnih predlogih, o katerih so zahtevale, naj se jih postavi z dnevnega reda.

Ta napoved boja je bila ravno tako odveč, kakor nemodra. O kaki pravi obstrukciji se v onem trenutku še ni moglo govoriti, ker so bili nujni predlogi stvarno utemeljeni in način oziroma obseg njihovega utemeljevanja bi se le pod okoliščinami pomenjal obstrukcijo. Večina bi bila v onem stadiju prav lahko efektivno še ne skuto obstrukcijsko vprašanje ignorirala in vstopila v meritorično posvetovanje o volivni reformi. Ali ona je hotela a priori manjšino siliti k kapitulaciji in to je bila usodepolna napaka.

Ni pa imela še dovolj na tej prvi napaki, takoj je pustila slediti še drugo napako. V prihodnji seji zbornice je že naprej izjavila, da bo glasovala sploh protivsem našim nujnim predlogom in naj bodo stvarno še tako simpatični in opravičeni — ker vidi v teh predlogih obstrukcijo. Mi smo bili valed te nespametnosti večine uprav presenečeni.

A prišlo je še bolje! Koncem te seje je izvršila večina znani naskok na ustavno stališče deželnega glavarja, naskok, za katerega ni bilo niti najmanjšega povoda. Nasproti temu nismo mogli ostati dolžni odgovora. Sedaj smo resnično pričeli obstruirati in vložili smo ono interpelacijo s 429 stranmi.

Večina je sedaj napake množila na napake. Nezmožna premagati obstrukcijo in ne voljna spraviti se z manjšino — je sama posegla po orožju obstrukcije in je pričela obstruirati delovanje odsekov. Ustavni odsek je ona — večina — napravila s svojo obstrukcijo nesklepeten, v finančnem odseku je sklenila, da se ne sme podati nobenih referatov, drugi odseki niso bili sploh sklicani k sejam.

Večina je v svoji brezmoči neverojetno zavozila. Pomislite vendar, večina, ki za-
grabi za obstrukcijo. Ali se je kaj

takega že doživelo v kakem parlamentarnem zastopstvu? Ta nezmisel se je mogla zgoditi le v klasični deželi obstrukcije, v Avstriji in le po večini kranjskega deželnega zbora!

Mi, katol.-narodna stranka, nismo prišli iz začudenja nad taktiko večine. Toda, koristi dežele predpostavljajoč pred vsaki strankarski interes, zidali smo večini zlat most za povratek. Stavili smo v seji 14. t. m. znani posredovalni predlog in v prvem trenutku se je zdelo, kakor da bo večina pristala na to, kajti večina je prosila deželnega glavarja naj sejo prekine. Toda končno, med odmorom, zmagala je na strani večine zopet nespamet, naš posredovalni predlog je bil zavržen in — zadnje sredstvo za rešitev izčrpano.

Vprašanje poročevalčev: Kako se s stališčem Vaše stranke strinja stališče deželnega glavarja, ki je vendar v Vaši stranki?

Dr. Šusteršič: Deželni glavar pl. Detela je vstopil v naš klub le pod pismenim pogojem, da se mu da kot deželnemu glavarju popolnoma proste roke. On je torej v tem oziru popolnoma prost v svojih ukrepih in mi nismo nikdar niti poskušali nanj uplivati. Vse kar se o tem od nasprotne strani razširja s trditvami, da je deželni glavar pod mojim vplivom, je gola izmišljotina. Naj se čita le deželnozbornske stenografske zapisnike, iz katerih se bo spoznalo, da je deželni glavar v svojem tenkovestnem stremljenju biti nepristransk, pri svoji naklonjenosti napram večini šel skoraj predaleč. Iz teh zapiskov bo tudi razvideti, da je deželni glavar raz svojega sedeža našo obstrukcijo najstrožje obsodil. Iz tega bo vsakdo razvidel, da je njemu dano prostost do skrajne meje izrabil. V položaju, v katerem se nahajamo, je pa sicer za nas le zadrega, da je deželni glavar naše stranke.

Vprašanje poročevalčev: Ali ste, gospod doktor, tudi gotovi svoje stranke? Opozarjam na od »Slov. Naroda«

razširjeno poročilo, da je več poslancev Vaš stranke odločenih, napraviti opozicijo proti nadaljevanju obstrukcije.

Dr. Šusteršič: To vest sem iz nasprotnega tabora že večkrat čul in ne dvomim, da je bila vsakokrat želja mati misli. V našem taboru pa o taki opoziciji niti ni znanega. Vsi sklepi kluba so bili v zadnji seji enoglasno sklenjeni in brez dvoma zasluga večine in vlade je, da so celo pomisleki najbolj konservativnih članov proti obstrukciji bili razpršeni.

Vprašanje poročevalčev: Kaj menite, gospod doktor, o rešitvi krize?

Poslanec dr. Šusteršič: Jaz nisem prorok in ne morem tozadevno ničesar trditi. Eno pa se mi zdi vsekakor gotovo: Na Kranjskem se bo veliko spremnilo, predno pridemo do normalnih razmer. Današnji položaj je nevzdržljiv. Deželne finance so razrušene, velika večina prebivalstva je v boju proti v deželi vladajočemu sistemu, beda produktivnih stanov je obžalovanja vredna in radi tega izseljevanje grozno naraščajoče, končno zastopstvo volivnih okrožij z 37.000 volivci v deželnem zboru v manjšini proti zastopstvu volivnih okrožij z samo 6.000 volivci, to je nevzdržljiv položaj. Nekaj se bo moralo zgoditi, da se temu položaju napravi konec, in čim prej se to zgodi, tem bolje za deželo. Nekaj pa je danes gotovo, da se na dobro voljo in državniško prevdarnost danes v deželi merodajnih avtonomnih in državnih faktorjev ne more računati. Zato je bil v sedanjem deželnozbornskem zasedanju podan dokaz v večem smolin.

Kranjski deželni zbor.

Umira! Sledovi jetike so vidni na njem. Bacili liberalizma se pasejo na njem, in tisti, ki so poklicani njegovi varuhi, nočejo mu dati zdravila, da bi se zopet okrepil in z novimi čvrstimi močmi stopil v novo življenje. In tako umira, kajti umetna sredstva zdrav-

LISTEK.

Pisma s pota,

Poljski napisal H. Sienkiewicz.

Posl. Podravski.

(Dalje.)

I.

V poldrugi uri po odhodu iz Calais-a se konča zares prava muka za popotnika. Oni »kratki valovi«, katerim zares želim, da se nikdar ne bi odtrgali od morskega dna, so končno nehali pretresati možgane kakor grab v rešet, na obzorju se je pojavilo mesto Douvres.

Ko smo se peljali v pristan, bilo je mračno, turobno, megleno, deževno vreme, z jedno besedo: takšen čas, v katerem je najbolje, da se človek vleže spat. Bele, več stotin čevljev visoke skale, štrleče navpično iz morja, so izgledale na črni vodi nalik črnim progam na mrtvaškem prtu. Pravcata pokrajinska slika iz Dantejevega pekla. Turobno obzorje, trušč morja, enakomerno škripanje parnika, otožno kričanje golobov: vse to napolnjuje človeka z grozo ter povzroča, da se podjetnemu potniku jame tožiti po domačiji, po domačem ognjišču, po pisalni mizi, po črnilu in pivniku, po več-

rih prebitih pri znancih, po čaju, po čenčah, društvenih igrah, po »Kuryer-u varšavskem« ali »Codziennym«, po postelji, z jedno besedo: po vsem navadnem, vsakdanjem in lojalnem življenju, v katerem je kuhal vodo ter otrobe vezal, in v katerem je spomin na dneve uravnal po tem, kar je bilo v juhi zakuhan, pa je vendar imel lastno ponočno suknjo, copate, solnčnik ter je kot vrl človek slovel med materami, katerim je že prese-
dalo vladarstvo njihovih hčer.

Ako bi še ne bilo dežja, ki se dotika človeka kakor s šibami, še bi se nemara bilo mogoče sprijazniti z zlokočnim veličanstvom razgleda in odpreti na stečaj dušo tragičnim vtisom, zaslediti v samem sebi nekako divjo naravo, nekakšnega junaka iz opere, delati se hrabrega ter zapeti: »bučé naj peneči valovi!« in misliti si v duhu: »Rad bi bil, da bi me sedaj moji znanci videli.« Človek bi bil vsaj na višini svojega položaja. Toda popevati »bučé naj peneči valovi« v blatu in pod solnčnikom, to se bržkone na noben način ne strinja. Kadar pri nas, v Švicarski dolini, svirajo godci »cuvaske koračnice«, se naši pisarji, sodnji praktikanti in celo očetje navdušijo tako, da jamejo nakrat po vojaško korakati; pri tem zró na goske, prestrašene po njih bojevitosti, tako zlokočno, kakor bi

hoteli reči: »jaz bi vam dal!« toda mene položaj le težko prevzame. Nikdar nisem bil posebno občutljiv.

Ni mi ostalo torej nič drugega, nego iti v kajuto in počakati, da dospemo k obrežju. V kajuti sem že našel popotne tovariše. Jeden izmed njih, kmetski posestnik, vdal se je premišljevanju o svojem gospodarstvu. »Radoveden sem, ali je Fikalski (gotovo njegov gospodar) poslal danes ljudi orat?« mi je dejal, kakor bi hotel od mene izvedeti to. Meni pa je bilo to malo mar, kam je poslal Fikalski ljudi; rajše sem stopil k oknu ter ogledoval valove, ki so je sčasoma popolnoma zakrili.

Za kakih sto korakov daleč od našega parnika sem zagledal dve jambori razbite ladije, ki sta se gugali na valovih ter štrleli iz vode proti nebu. Nad onima jamboroma je krožila cela jata ptic, razbijajočih s kričem in vriščem valove. Odlomki desek, tramov in sodčkov so plavali naokrog ter se časih skrili pod vodo, pa se zopet prikazali na površju. Radoveden povprašam, čegav brod je bil to; ker pa mi nihče ni znal odgovoriti, sem moral znovič iti na krov, da poizvem to od mornarjev.

Na krovu najdem mladega mornarja, ki je stal in si žvižgal, zavil v lakiran plašč,

zroč na valove ter prizadevajoč si, ohraniti si ravnotežje, kar je bilo navzlic temu, da smo že jadrali v pristajo, kaj težavna stvar. Mladi mornar mi je dal vsa zaželjena pojasnila, kajti govoril je trikrat več, nego drug navaden človek in neizmerno več nego krmar, ki je vrtil turoben svoje kolo, gibajoč pri tem neprestano čeljusti, uprav kakor bi spadal k prežvekovalcem. Žvečil je tobak. Evo, tu sem izvedel, da je potopljen brod bil angleški parnik, katerega je ob belem dnevu prodril z rilcem pruski parnik »Frankonia«. Blizo trideset ljudij je v tem slučaju utonilo; brod pa se je takoj pogreznil na dno kakor svinčena krogla. Kapitana »Frankonije« so tirali pred sodnijo.

»Ko bi bil jaz sodnik«, reče mi mornar, zapovedal bi ga obesiti, bodisi radi tega, ker je Prus.

»Toda, spoštovani gospod«, odvrnem Francozu, »ako je bil kriv, tedaj krivde tudi s tem ni moči popraviti.«

»Uprav radi tega bi zapovedal, ga obesiti kot nepoboljšljivega predstojnika«, odgovori mi Francoz.

Med tem smo prijadrali v pristajo. Razkopnega sveta so spustili na rob parnika mostek, na kar so vsi, ki so stali na obrežju, jeli se zvijati in presunljivo kričati. Nasta-

nikov iz stare šole ga ne morejo ohraniti pri življenju. Bolezen postaja vedno bolj akutna.

Današnja seja je zbrala izredno veliko število poslušalcev na galerijah. Za 10. uro dopoludne naznanjena seja se je pričela še-le ob 11. uri.

Boj za zapisnik.

Poslanec dr. Krek se je po preditju zapisnika oglasil k zapisniku. Dr. Krek je povdarjal, da je zadnjič popolnoma pravilno ravnal, ko je nastopil glede nesklepčnosti seje. Oglasil se je k besedi takrat, ko je deželni glavar pozval drugega zapisničarja, naj čita interpelacijo. Dejanje je bilo torej prekinjeno. Dr. Krek zahteva, da se glede umljivosti zapisnika to konstatira v zapisniku.

Deželni glavar pravi, da je še-le potem ustavil čitanje, ko se je dr. Krek oglasil k besedi.

Baron Schwegel pravi, da bi se po teh dveh izjavah danes ne mogel odobriti zapisnik, naj bi se torej popravil v sporazumu z vsemi strankami in odobril v prihodnji seji.

Poslanec Krek ostane na svojem stališču ter pravi, da se je oglasil še-le potem k besedi, ko je deželni glavar odslovil tajnika Uršiča, in je bil tajnik Pfeifer na poti k svojemu sedežu, da bi čital interpelacijo namesto g. Uršiča.

Dr. Susteršič se strinja z dr. Krekom. nasproti je pa mnenju bar. Schwegla, kajti § 12 pravilnika se glasi, da se seja nadaljuje še-le, ko je deželni glavar izrekel, da je zapisnik pravilen. Brez tega po opravičniku sploh ni mogoče nadaljevati seje. (Schwegel leti čitat pravilnik). Strinja pa se z bar. Schweglom, da je v sporazumu z vsemi strankami popraviti zapisnik. Dr. Susteršič zahteva nadalje popravka zapisnika tudi glede svojega nastopa v zadnji seji, v kateri je konstatiral, da zbornica ni sklepna. Predlaga tozadevno primerno spremembo zapisnika. Naše stališče določa § 45 pravnega reda, ki pravi, da se interpelacije čitajo v seji. Paragraf pravi, da glavar odpre sejo, ko je zadostno število poslancev navzočih. Torej je smatrati samo tisti zbor kot sejo, ki je sklepna. To moramo konstatirati, da se bo videlo, da večina, kisi prilašča vse pravice večine, je sama preslaba, da bi izvrševala dolžnosti večine! (Ploskanje.) Govornik izroči svoj predlog za spremembo zapisnika deželnemu glavarju.

Schwegel pravi, da on ni stavljal predloga. Izraža mnenje, da je čitanje interpelacije eno dejanje, in naj se tudi menjata zapisničarja. Če se bo zapisnik obširno popravil, tedaj mora priti v zapisnik tudi obširneje njegova izjava v zadnji seji. Kar se tiče dolžnosti večine, pravi Schwegel, da se njegovi stranki čitanje obširne interpelacije o vseučiliškem vprašanju zdi premalo zanimivo, da bi vedno sedela pod nogami zapisničarjevimi.

Dr. Tavčar: Čudim se, da je dobil dr. Susteršič prej kopijo zapisnika, predno je bil v zbornici prebran. Stvar je po glavarjevi izjavi za nas rešena. Po glavarjevi izjavi je zapisnik popolnoma upravičen. Manjšina hoče sedaj obstruirati s pomočjo zapisnika. Toda to tudi ni zraslo na vašem zelniku. (Dr. Susteršič: Kaj je pa zraslo na vašem zelniku? Dr. Tavčar: Nič! Dr. Susteršič

je metež in zmešnjava. Mornarji so kleli, metajoč iz globeli parnika kovčke in zavoje; kovčki so hreščali, popotniki se gnetli na pomostku, parnik je sopol in žvižgal; iz daljave mu je odgovarjala lokomotiva, kakor bi mu hotela reči: »Kako se imaš fantiček? Čudim se, da si že nisi vratu zlomil«. Na kopnem so se mali dečki suvali z nogami ter kazali drug drugemu jezike.

V takšnih okoliščinah smo dospeli na suho. Jeden izmed pretepajočih se dečkov je takoj zapustil že k zmagi se naklanjajočo bitko ter se mi ponudil, da ponese moj kovček v vagon; ko sem mu pa dejal, da ga nesem sam, je izrekel željo, naj bi mi Bog preklel dušo (Goddam your soul!) ter se oddaljil kazajoč mi pest. Na to smo sedli v vagone ter se odpeljali naravnost v London. Kot človek, prenasičen z ljubeznijo do vsega, kar je domače, hvalim ne samo našo železnico, marveč ob enem tudi vse dogodke, ki se tu pripetijo: pričena od varšavsko-dunajskega pokanja, trdnice in končavši z romantičnostjo, s kakoršno se vlaki včasih prevračajo, da molé noge kvišku, ali pa se, prihajajoč iz Petrograda, za uro in še več zapoznijo. Navzlic vsemu temu poveličevanju moram vsekakor priznati, da angleške železnice, kar se urnosti tiče, prekašajo vse druge železnice na svetu.

(Dalje prih.)

ploska in kliše: Tako je! Odkritostna izjava. Smeh.) Tavčar nato prične vpiti o lenobi in praznih šalah, katere po njegovem mnenju uganjajo z obstrukcijo naši poslanci. (Dr. Susteršič kliče: »O lenobi govori človek, kateri še k seji ustavnega odseka noče priti in raje sedi doma za pečjo.« Gromovito odobravanje. Glavar izreče dr. Tavčarju radi neparlamentarnih izrazov grajo.) Dr. Tavčar: Zapisnik seje ni stenografski zapisnik. Vsako slikanje je nepotrebno. Vsa tem samo obstruirate. (Klici Tavčarju: Saj Vi sedaj obstruirate! Tavčar: To povejte kaplanom na deželi! Klici liberalcem: Vi obstruirate v odsekih. Schweitzer: Liberalci imajo tu dolge obstrukcijske govore. Kdo obstruira v ustavnem odseku? Tavčar: Kar se tiče dolžnosti večine, pravim, da imamo vsi enake dolžnosti, in da smo vsi obljubili, da delamo v korist dežele v tej zbornici.

Dr. Susteršič: Tavčarja skrbi kako sem jaz dobil kopijo zapisnika. To skrivnost mu bom povedal, da si bo vedel pomagati, kadar pride tisti trenutek, katerega je zadnjič nam napovedoval, da bo namreč on pričel obstruirati, ko bo on v manjšini. (Klici: Čujmo!) Takrat mu bomo iz današnjega stenografskega zapisnika prebrali dobesedno njegove emfaze proti obstrukciji. (Odobravanje. Tavčar dr. Susteršiču: Ni gotovo, če boste vi takrat v zbornici. Klici: Tavčar zgine pred splošno in enako volilno pravico!) Dr. Susteršič Tavčarju: Mogoče! A dobili se bodo močje, ki Vas bodo spomnili na Vaše besede. Torej sedaj povem Tavčarju, kje sem dobil vpogled v zapisnik. Vprašal sem, kje je zapisniški urad. (Tavčar: Tega niste vedeli?) Dr. Susteršič: Jaz nisem deželni odbornik, ki bi za 2000 glid na leto pasel lenobo. Vprašal sem, kje je zapisniški urad za časa zasedanja in ko sem ondi dobil oba zapisničarja, rekel sem, da hočem pogledati zapisnik. To sem storil in kot poslanec imam za to tudi pravico. Deželni uradnik mora pač na poslančev zahtevo pokazati zapisnik. Mi z zapisnikom ne moremo obstruirati, mi hočemo, da se oficijelno sestavi zapisnik, ki odgovarja stališču naše stranke, a ob enem lahko odgovarja tudi stališču druge stranke. Nikakor pa ne zahtevam, da bi se pridal ves stenografski zapisnik. Nikakor tudi ne zahtevamo, da bi častita večna sedela pri nogah zapisničarjevih, ko čita interpelacijo, a to zahtevamo, da se čitanje vrši v sklepni seji. Tukaj morajo gospodje biti! (Klici: Tako je!) Dolžnost večne je vzdrževati sklepnost. Obljubili smo res, da bomo delali v korist dežele, a ne v korist Vaše stranke! (Gromovito odobravanje.) Mi zastopamo 37.000 volivcev, vi pa 6000, in v korist dežele bo, ako se izvrši volilna reforma. (Viharno odobravanje med katoliško-narodnimi poslanci. Pristaši katoliško narodne stranke na galeriji ploskajo. Nekateri liberalci na galeriji, med njimi agent delniške pivovarne Rojnik, pihajo jeze.)

Kaj je prva dolžnost poštenega poslanca?

Dr. Krek vzdržuje svoj predlog in pravi: Prisegli smo izpolnjevati svoje dolžnosti. Obseg dolžnosti si mi tolmačimo po svoje, liberalci po svoje. Prva dolžnost ljudskega poslanca je skrbeti, da se spremeni volilni red! Zavedamo se te svoje dolžnosti, to svojo dolžnost izvršujemo in jo bomo izvrševali. (Po teh besedah je nastalo tako velikanško odobravanje, kakoršno je dež. zbor pač redko-kedaj slišal.)

Glasovanje o zapisniku.

Deželni glavar je prekinil sejo za četrto ure. Po preteku tega časa je naznanil dež. glavar, da se ni doseglo glede zapisnika sporazumljenja in da je dr. Tavčar predložil predlog, naj se zapisnik nespremenjen odobri. Pri glasovanju je večina sprejela dr. Tavčarjev predlog, ostali predlogi pa so bili odklonjeni. (Klici pri katoliško narodnih poslancih: »Saj liberalnih poslancev ni dovolj v zbornici!«)

Naznanila predsedstva. — Nastop liberalcev proti volilni reformi.

Dež. glavar naznanja, da sta opravila radi boleznij svojo odnositelja poslanca baron Lichtenberg in Grasselli. Tavčar je predložil Luckmannovo peticijo jesenskega obč. odbora proti obstrukciji in proti volilni reformi. Ko glavar čita peticijo, zavije Tavčar oči kvišku in vzdihne: »Ljudski glas! Dr. Susteršič: Protijudski glas. Klici: Luckmannov glas! Svegljevi backi! Dr. Susteršič: Litografiran glas! Vam bomo že pokazali Vas litografiran oklic, na katerega ste pa kaj malo vjeli. S takimi otročarijami nas ne boste premagali. Jaz bom ob priliki že na Jansenicah javno povedal resnico! Klici Tavčarju: Vi pa ne pridete na noben javni ljudski shod v Ljubljani! Ljudski prijatelj, ki se ljudstva boje! Glavar čita, da je Tavčar predložil tudi neko slično peticijo občine Koroška Bela. Tavčar: Ljudski glas. Dr. Susteršič: »Drugi litografiran glas! Dr. Schweitzer: »Ljudski glas iz »Narod. tiskarne«. Glavar izroča peticiji odseku.

Dr. Susteršič: »Odsekom, v katerih nočejo liberalci delati.«

Prednost agenta delniške pivovarne.

Deželni glavar: Dr. Susteršič ima besedo.

Dr. Susteršič: Mi gotovo ne spadam med one, ki bi bili nervozni, ako galerija izkazuje svoje odobravanje na eno ali na drugo stran. Na to pa polagamo važnost, da od strani občinstva ne pade razčlajiva beseda. (Tavčar: Kaj pa Stefe?) Dr. Susteršič: Kar se tiče fig, o katerih ste gosp. dr. Tavčar govorili v eni zadnjih sej, sem zadevo preiskaval in po pričah je dognano, da so bile fige le v Vaši fantaziji. (Smeh.) Sicer pa če bi kdo fige kazal, bi se že sam osramotil, danes pa se je zgodilo na galeriji nekaj, kar je nečuvno in kar zasluži, da proti takemu početju deželni glavar izvaja popolno svojo justico. Neki Rojnik, agent Hribarjeve delniške pivovarne, ki po deželi ponuja to slabo pivo iz pivovarne v Laškem trgu, je bil tako nesramen, da je mej mojim govorom vpil: »Za svoj žep!« in s tem hotel blatiti moje politično delovanje. Jaz zahtevam od deželnega glavarja, da zadevo preišče in onega nesramnega človeka iz hiše odstrani. (Hribar: Priče!) Dr. Susteršič: Priče imam in jih bom dal glavarju. Preiskal bo glavar, ne pa vi.

(Hribar skače na stolu nervozno, kakor bi moral piti delniško pivo.)

Dr. Susteršič Hribarju: Hribar hoče zagovarjati svojega agenta! Skandal je, da kaj takega zagovarjate, in naj se zgodi od katerekoli strani.

Deželni glavar pravi, da se galerija nima vtikati in da ne bo pustil poslancev tako blatiti.

Liberalnost liberalcev proti učitelju.

Dr. Krek vprašuje zopet radi imunitetne zadeve poslanca Jakliča. (Dr. Tavčar: Imun je samo toliko časa, dokler zboruje dež. zbor. Krek zopet zavija.) Dr. Krek: Dr. Tavčar naj mi najprej dokaže, kje sem zavijal, predno rabi besedo zopet. Mnenje Tavčarjevo o imuniteti je napačno. Črno na belem stoji, da je imun poslanec radi tega, kar govori poslanec v svojem poklicu kot poslanec. In jaz smatram, da je obževanje z volivci najnujnejši poklic poslancev. (Klici: Tako je!) Učitelja Jakliča in njegovo soprogo se hoče premestiti od njihovega dosedanjega mesta radi nekega govora poslanca Jakliča. Dr. Krek opisuje, kako oblasti postopajo z Jakličem. Dvakrat je bil kaznovan radi ene in iste stvari. (Dr. Susteršič: Tako liberalno postopajo z učitelji. Terorizem je njihovo orožje! Edin učitelj je Jaklič v zbornici in še tega hočejo uničiti!)

Dr. Tavčar: »Jaklič je falsificiral volilno pooblastilo, tako je dejala sodnija!« Susteršič: »Tako ste Vi falsificirali že na stotine pooblastil!« Tavčar upije, da se Susteršič laže. Susteršič: Vi se lažete! Jaz sem imel cel kup falsificiranih pooblastil vaše stranke v rokah. Pri občinskih volitvah v Ljubljani!

Radi silnega vrišča zaključena seja.

Tavčar vpije, kakor ga bi gad pičil. Dr. Susteršič: Lepo se kaže Vaša ljubezen do učiteljev. Mi Vas bomo že razkrinkali in vaš terorizem. Tavčar vpije dalje, a že tako zamolklo, da se ga ne čuje, kaj prav za prav hoče. Mož je menda navajen napadati, odgovore pa težko premore. V celi zbornici je silen vrišč. Deželni glavar gre med poslance in končno pravi, da radi vrišča ob pol 1 uri popoldne zaključuje sejo in določa da bo prihodnja seja naznanil pismenim potom. Nek debel liberalci zavpije z galerije nekaj katoliškonarodnim poslancem. Dr. Susteršič: »Pridemo gori in vas s palico naučimo pameti!« Ker pred sejo ni bilo radi boleznij posl. Lichtenberga napovedana seja upravnega odseka, je podpreds. Tavčar med sejo naznanil sejo upravnega odseka po seji, a po seji je bil tako razburjen, da jo je kar popihal iz zbornice. Nadaljevanje čitanja interpelacije je ostalo prihranjeno prihodnji seji.

Kriza na Ogrskem.

Madjarska opozicija je zaupno povedala Lukacu, da s programom odseka liberalne devetorice ni zadovoljna. In sicer izraža opozicija nezadovoljnost v dveh točkah: Prvič v zadevi vojaških vzgojevališč. Opozicija hoče, naj bodo ti zavodi pod vodstvom honvednega ministra, ne pa državnega vojnega ministra. Druga zadeva je vojaška justica. Opozicija zahteva, da se razsodba izreče ne samo v vladarjevemu imenu, ampak tudi v imenu ogrskega ljudstva. Prvo se je le dosedaj radi tega trpele, ker je bilo že dolgo časa v navadi.

Lukacs bo danes predložil cesarju izgotovljeni vojaški program liberalne stranke. Baže se na želje vladarjeve odsek ni prav nič oziral. Lukacsevo stališče pred vladarjem bo »aut aut«. Madjari hočejo na vsak

način parlamentu dati vpliv na vodstvo in organizacijo armade. Ker Lukacs ni mogel pregovoriti odseka devetorice, da bi količaj spremenil svoj vojaški program, ni gotovo, ako bo vladar pristal na novo ministarstvo, katerega hoče sestaviti Lukacs. Danes bo Lukacs skupno s — Khuenom sprejet od cesarja v avdienci. Vojaški program liberalne stranke bo priobčen jutri. Vladar se upira v tem vojaškem programu točki, da bi se naj ustanovilo dvoje vojaških višjih sodišč, eno na Dunaju, drugo v Budimpešti. Vladar hoče imeti samo eno višje vojaško sodišče na Dunaju. Dalje je vladar mnenja, da se ne more pri vseh vojaških sodnih instancah takoj sedaj madjarskim obtožencem dati pravico madjarskega zagovora, ker bi bilo treba za to dobiti prej 180 avditorjev, ki bi razumeli madjarščino. Odsek devetorice dalje zahteva, naj se natančno navedejo predmeti, ki bodo v vojaških vzgojevaliških podučevani v nemščini, in oni predmeti, ki bodo podučevani v madjarščini. Tudi v tem oziru ima vladar marsikaj pomislekov, kakor tudi v zadevi zastav, za katere zahteva odsek devetorice pri ogrskih polkih znamenja, ki bi kazala ogrsko državno misel.

Dunajska vlada in Slovani.

Dunajska vlada ne more videti močnih avstrijskih Slovanov. Vsak državnik, ki dobi krmilo vlade v roke, ovira razvoj Jugoslovancev, kakor da bi njih narodni razvoj bil poguben za državo, v kateri so Slovani v veliki večini. Dokler so Slovani razkosani, so šibki in take je lahko vladati, zato pa so vsi dunajski državniki vedno nasprotovali vsakemu jugoslovanskemu združenju. Ni ga naroda, ki bi imel take vrline, kakor jih ima jugoslovanski, in ni ga v Avstriji tako močnega naroda, kakor bi bili Jugoslovani, ako bi se združili slovenski del Koroške, Štajerske, Primorja, Kranjske, Dalmacije in Hercevske. Ali avstrijskim vladam je glavna naloga, delati na to, da se ne združijo prvič Slovence med sabo in drugič s Hrvati. Radi tega jim noče dovoljevati šol v narodnem duhu, da bi ne imeli Jugoslovani primerno svoji moči zadostne inteligence. Na drugi strani pa zahtevajo »višji ozir«, da podpira dunajska vlada vse druge narodnosti, ki so z Jugoslovani v dotiki in ki so v primeri z njih številom v manjšini, da morejo te narodnosti nasprotovati vsakemu močnejšemu jugoslovanskemu pokretu. Tako n. pr. podpira vlada v Dalmaciji Italijane in bo delala vse možno, da ne izginejo, ker z njimi bi izginiti v Dalmaciji tudi jedini nasprotniki jugoslovanskemu združenju. Tako podpira vlada v Istri Italijane, tako jih podpira na Goriškem, v Trstu, kjer ne dovoli slovenske šole. In da je njena podpora v prilog Italijanov izdatnejša, tudi noče videti, ako avstrijske Italijane podpirajo tudi Italijani izza meje, kakor molči, ko Nemčija podpira zoper močne Čehs šibkejšo Nemce na Češkem. In kakor je izročila na Koroškem in Štajerskem slovenske manjšine Nemcem, tako je izročila tudi ogrske Slovence Madjarom, jedino v ta namen, da Slovani ne pridejo do svoje moči in veljave, primerne njih številu. Zakaj podpira na Kranjskem Nemce, če ne na škodo avstrijskih Slovanov? Zakaj je avstrijskim pangermanom in laškim irendarjem vse dovoljeno? Zakaj nasprotuje slovenskim šolam, zakaj slovenskemu uradnanju? To vse so jasna znamenja, da dunajska vlada hoče obdržati avstrijske slovenske narode šibke.

Rusinsko-poljski prepir.

Prepir med Poljaki in Rusini se je izvanredno poostiril. Vedenje rusinskih dijakov proti rektorju Lvovskega vseučilišča, Fjaleku, je vzbudilo med Poljaki veliko ogorčenje. V deželnem zboru se pripravljajo Poljaki in Rusini posebno zaradi ustanovitve rusinske gimnazije v Vratislavu, katere poljska večina noče dovoliti. Vsi poljski časopisi pišejo proti ustanovitvi te gimnazije. Krakovski »Czas« pa opozarja Poljake, naj bodo previdni. Piše namreč: »Vlada v Galiciji je v poljskih rokah in zaradi tega ne smejo biti pristranski. Poljaki morajo napram Rusinom biti zmerni, drugače se bode v ta prepir umešavala dunajska vlada in državni zbor, kar bi zamoglo škodovati sedanjemu stališču Poljakov.«

Talliani zapusti Dunaj.

Včeraj je dobil dunajski pronunij kardinal Talliani od papeževega drž. tajništva pismo, s katerim je pozvan, naj do 9. novembra pride v Rim, da dobi iz papeževih rok rudeči kardinalski klobuk. Kakor znano, je Leon XIII. imenoval Tallianija kardinalom, a Talliani bi ostal pronunij na Dunaju. Po včeraj došlem pismu je Talliani definativno odpoklican z Dunaja. Za kardinala je takoj vprašal za vzroke. Rad bi še zimo preživel na Dunaju. Talliani bo torej začetkom novembra odpotoval z Dunaja. Ni še gotovo, kdo pride na njegovo mesto. Splošno se imenuje monsig. Granito Biganati teliji di Belmonte, nadškofa in partibus v

Dalje v prilogi.

Edessi, ki je že 4 leta bil nuncij v Bruzelju. Star je 53 let. Rojen je bil v Neaplju.

Tirolske upravne konference.

Tirolske upravne konference so imele srečen izid. „Deutsches Volksblatt“, ki je bil proti združenju obeh strank, piše o njih sledeče: „Krščanskim socialcem ostanejo njih načela, ime in samostojnost obvarovana.“ Tudi v konservativnih krogih so z uspehi konference zadovoljni. V katoliški kazini je navdušeno napil tem uspehom Br. Willram ter združence opominjal, da naj pazijo, da to lepo delo zopet ne uničijo. „Tiroler Post“ poroča, da v krščansko socialnih krogih niso le pripravljeni na podlagi sklepov teh konference se združiti, ampak tudi z navdušenjem pozdravljajo spravo. Upamo, da mir ni sklenjen le za eden dan, ampak za trajnost.

Iz deželnih zborov.

Koroški deželni zbor. Vseji dne 19. oktobra je poslanec Funder poročal imenom poljedelskega odseka glede ustanovitve poljedelskih zimskih šol kot poluletnih tečajev in je predlagal, da stopijo v dogovor s koroško kmetijsko družbo, in da se ustanove takšni tečaji v Spitalu n. D. in v Velikovu jeseni l. 1904. Predlog je bil vsprejet.

Prvaseja deželnega zbora dalmatinskega je bila včeraj. Iz spljetskega „Jedinstva“ posnemljemo, da je bil namestnik pozval k sebi načelnike klubov na konferenco radi vprašanja o uradnem jeziku. Spljetski list je doznal tudi, da je vlada priredila načrt zakona o tem in da ta načrt predloži deželnemu zboru.

Nezjedinjena hrvatska opozicija.

Osrednji odbor hrvatske stranke prava je dne 17. oktobra storil nekaj jako važnih zaključkov. Najprej povdarja, da v osrednjem odboru stranke ni več nikakih razlik med predstavniki posameznih delov zjedinjene stranke. Vsi člani odbora so jedini v tem, da ima hrvatska stranka prava svoj temelj v državopravnem programu. Delovati hoče v pozitivnem smislu za finančno samostalnost in za ustavno pravo, med katerimi navaja zlasti splošno volivno pravico. Stranka prava je nova stranka brez vsakih strankarskih tradicij, osnovati hoče trdno hrvatsko narodno in državno individualnost, delovati hoče za slovansko vzajemnost, ki se je s simpatijami in pomočjo bratov Srbov in Slovencev pokazala toli dragoceno ob času letošnjega znamenitega narodnega pokreta. — Nadalje sledi jako pomembna točka, da odbor ne more v interesu narodne obrane vsprejeti čistestranke prava v jedinstveno organizacijo, ker bi tako razširjena stranka bila samo mnogoštevilnejša, a nikakor močnejša, ker bi se s pristopom „čistih“ razbila težko dosežena ali že popolna sloga in jedinstvo v hrvatski stranki prava. Dvomimo, da je ta poslednja točka pametna. „Hrvatsko pravo“ pravi na to: „Mi čemo zato ostati hrvatska stranka prava; mi čemo i nadalje raditi po želji hrvatskega naroda; mi čemo svojimi čini dokazati, da vjerno štejemo pravaška načela i da nepokoleblivo stojimo uz nauku i rad Ante Starčevića, te napose da visoko držimo njegova moralna načela, a napose i ono, koje je u njegovoj izreci, da će za iskrenu slogu počiti bosonog k majci božjoj bistrickoj.“

Japonska in Rusija.

Diplomatična pogajanja med Japonsko in Rusijo še niso končana. Rusija je v tem času v Vzhodnji Aziji nakopila čedalje več vojaštva. Rusi niso samo močni, ampak oni hočejo pokazati, da so res močni. Nikdar še ruska moč ni bolj pokazala, kakor sedaj v Vzhodnji Aziji. Toliko je sedaj očividno, da Japonska na svojo roko ne bo začela vojne, ampak si bode preje poiskala zaveznice. Japonski sami ni mogoče začeti vojne, katere bi se večinoma bojevala na suhem, pri tako močni ruski armadi. Med tem, ko se Rusija trudi vojaško stališče pokazati v pravi luči, stremi Japonsko po umešavanju drugih držav v te razmere. Pri tem bi prišle v poštev: Angleška, Amerika in Kitajska. Od Amerike in Angleške zamre Japonska pričakovati le diplomatske podpore, Kitajska se pa skoro brez dvoma zveže z Japonsko in napade Ruse v Mandžuriji. Dokler stališče ni jasno, ni treba Japonski hiteti z vsprejemanjem ali pa odbitjem ruskih predlogov in si tako zvezati roke.

Iz brzojavk.

Rim. Sedaj poročajo listi, da cer ni dobil samo od tajnih agentov mgljaj, naj sedaj ne pride v Rim, ampak da so mu to svetovali tudi oficijelni policijski agenti.

Barcelona. Na stopnicah stanovanja policijskega načelnika je eksplodirala bomba, ki je povzročila veliko škodo. Od ljudij se ni ponesrečil nikdo.

Modane. Vlak z italijansko kraljevo dvojico je došel semkaj ob 5. uri 55 min. jutraj. Francosko odposlanstvo, ki je spremljalo vlak, se je poslovilo v Dijonu. Tam se je namestila tudi ena častna kompanija v pozdrav. Ob 6. uri 20 minut se je kraljeva dvojica odpeljala domov.

Bruselj. Volitve za delno obnovenje občinskih svetov so se izvršile po vsej deželi brez posebnega prigodka. Toliko liberali kolikor katoliki so imeli po mestih nekoliko izgub, katere so popravili s pridobitvami drugod. Socijalisti so podlegli v večih industrialnih krajih.

Zagreb. Iz Budimpešte se poroča, da je med hrvatskimi poslanci velika nezaupljivost ker se odsek devetorice pri sestavljanju vojaškega programa liberal. stranke ni prav nič oziral na želje opozicije. „Agr Tagblatt“ namiguje s primerno rezervno, da bodo Hrvatje izstopili iz liberalne stranke.

Belgrad. V današnji seji skupščine bo prebran vladni program.

Rim. Imenovanje Merry del Vala papeževim državnim tajnikom se oficijelno potrjuje.

Plzen. Proti poslancu Freslu, ki ima mandat pete kurije mesta Plzen, vlada v merodajnih krogih mladočeške magistratne stranke, ki mu je pripomogla do mandata, velika nejevolja; zato ga hočejo primorati, da odloži svoj mandat.

Dunaj. Kot se govori, hoče vlada z ozirom na to, da se ogrska kriza konča najbrže danes, sklicati državni zbor teden po prej, kot se je to sprva nameravalo, t. j. prve dni meseca novembra.

Gradec. Shod „bauernbindlerje“ v St. Mhaelu pri Ljubnu je vsprejel resolucijo za splošno in direktno volivno pravico, zvišanje deželnozborskih mandatov in ustanovitev splošne kurije samo za one, ki so dolejšje izključeni od izvrševanja volilnega prava. Vodja „bauernbindlerje“, Rokitsky je kritikoval na najostrejši način nemško ljudsko stranko.

Budimpešta. Iz Debrézina poročajo da so tretjeletniki 39. pešpolka med seboj nabirali prispevke, da nalik svojim tovarišem v Szegedinu ovenčajo kip Slobode. V ta namen so stopili s pravniki v dogovor, a nek podčastnik omenjenega polka je vso stvar izdal poveljniku, ki je uvedel strogo preiskavo.

Slovenski kranjski liberalci so v zvezi z nasprotniki slovenskega naroda — z Nemci!

Dnevne novice.

V Ljubljani, 20. oktobra.

Shod vseh slovenskih odvetnikov vršil se bode v Ljubljani v nedeljo, dne 25. oktobra v dvorani mestnega občinskega sveta ob 10. uri dopoldne. Vspored tega shoda bomo v kratkem objavili. Kakor se nam poroča, se je že na prvem shodu vseh slovenskih odvetnikov, ki se je vršil v Ljubljani leta 1898. v prilog jezikovne jednakopravnosti pred višjo deželno sodnijo v Gradcu, sprožila misel vstvariti organizacijo slovenskih odvetnikov v skupno zvezo, ki bi imela namen varovati stanovske in narodne težnje slovenskih odvetnikov pred vedno množičimi se napadi. Razmere se od tistega časa niso zboljšale ter so se najprvo začele na Štajerskem obračati očividno na slabše. Najnovejši dogodki pa, ki nam prihajajo dan za dnevom iz Koroškega, kažejo, da se hoče tu slovenskim odvetnikom zanikati pravica eksistence in da se tam slovenščina naravnost meče pred prag justice. Shod slovenskih odvetnikov bode torej brez dvoma jako umestna manifestacija proti tem razmeram in želeli je, da se na njem pokaže solidarnost vsega slovenskega odvetništva proti agresivnim namenom naših nasprotnikov in vlade. Pripravljalnemu odboru stoji na čelu g. dr. Karol Triller, odvetnik v Ljubljani, kateri daje tudi vsa potrebna pojasnila.

Kje je večina? Danes se je iznova jasno pokazalo, da ta ohola večina, ki hoče gospodovati v deželnem zboru, nima moči, da bi vzdrževala sklepčnost v deželnem zboru, ko se je glasovalo o predlogih dr. Kreka in dr. Šusteršiča tičečih se izpremembe zapisnika, se je izpričalo, da liberalnih poslancev ni dovolj v zbornici. Naši poslanci bi bili prav lahko do-

segli, da bi se bila morala zaključiti seja. Ostavili bi bili dvorano, pa bi ob glasovanju ne bilo sklepčnosti. Tega pa niso storili. Liberalcev je bilo samo 12 v zbornici pri prvem glasovanju. V rokah naših poslancev je bila torej zbornična sklepčnost. Ali bo ta dogodek naučil kaj pohlevnosti in primerne ponižnosti to ubogo večinico?

Strast dr. Tavčarja proti poslancu Jakliču je danes zaključila sejo deželnega zbora. Brez vsacega povoda je vpil med tem, ko je dr. Krek pojasnjeval Jakličovo zadevo in izzval glasne ugovore naših poslancev. Cudno! Svobodomiselnost stranko vodi, tako pravijo. In ko se gre za to, da se stere ab solutistiški terorizem proti ubogemu učitelju, ki živi edino le za blagor svojega ljudstva, ko se gre za pravice od ljudstva izvoljenega poslanca, pa ne more zatajiti svoje strankarske strasti, ne more potlačiti izbruha svoje silne jeze proti poslancu Jakliču. Pa je dejal, da ni nervozen! Ta prizor, ki smo ga videli danes, je bil skrajno grd! Naj bi ga bili videli liberalni učitelji. Če imajo še kaj stanovskega ponosa v sebi, bi se morali s studom obrniti od stranke, ki je tako nepopisno strastvena proti članom njihovega stanu.

Poslanec Hribar je vedno silno siten. Kakor kurja črevica se metajo iz njegovih ust silno dolgočasni vmesni kliki in ko vstane, se prične splošno zdehanje. Danes je bil pa naravnost mojster v nervozni sitnosti! Ko je dr. Šusteršič ožigosal njegovega agenta z galerije, je motovilil najraznovrstnejše besede brez zveze in tudi brez pravega zmisla. Silno neprijetno se mu je zdelo, da bi trpel kako škodo njegov agent za žalsko pivo, ali pa morda še bolj, da ne bi trpela kupčija!

Izjave proti obstrukciji so v resnici nekaj silno smešnega. Liberalci so dali pozive na župane oziroma na svoje somišljenike litografirati in so cele skladovnice teh papirjev poslali po deželi. Vspah pa — menda pet izjav in še pri teh se je večinoma vsa zadeva pojasnjevala od liberalcev popolnoma zavito. Preneumno!

Naši narodnjaki. V Idriji so v soboto 17. oktob. otvorili s plesnim venčkom nove čitalniške prostore, katere je liberalcem sezidala mestna občina. Stavba je stala 18 tisoč kron, naprednjaki bodo pa plačevali 200 K na leto namesto 800 K, kolikor bi dajala hranilnica, ako bi naložili imenovanih 18.000 K. Liberalci so se prav dobro zabavali v novih prostorih. Nekdo je ves srečen vskliknil: »Torej imam vendar nekaj od davkov; sedaj vsaj vem, zakaj plačujem davke.« — Ti, rudar, pa tudi tveš, komu plačuješ in v kak namen!

Germanizacija v c. kr. tobačni tovarni. Pod tem naslovom smo minoli petek poročali, da je bil v c. kr. tobačni tovarni novi delavski red nabit samo v nemškem jeziku. Eden naših gospodov drž. poslancev je zasledoval to stvar in zvedel, da je bil delavski red v istini nabit samo v nemškem jeziku. To pa se je zgodilo, ker je vrhovno ravnateljstvo na Dunaju razposlalo v originalu delavski red le v nemškem jeziku, a z dostavkom, da vodstvo tobačne tovarne dim preje preskrbi slovenski prevod in ga nabije na običajnih prostorih. Prevod je že gotov, a dotična tiskarna ni še izgotovila natiska. Toliko v pojasnilo.

Tožbe poštnih uradnikov. Po vsej pravici trdimo, da ga ni uradniškega stanu, od katerega bi zahtevali toliko točnosti in natančnosti, toliko napornega dela in odgovornosti kakor od poštnih uradnikov. Od zore do mraka, od mraka do dne pogosteje stati kakor sedeti pred nebrom pisem, dopisnic, razglednic, časopisov, zavitkov i. t. d. bodisi v uradu ali ambulančnem vozu, ure in ure presedeti pred blagajničnim oknom ter vstrezati še tako malenkostnej želji občinstva, zato treba pač mirne krvi. Naravnost telo in duha uničujoča služba pa je pri brzojavu in telefonu. Ta odgovornost, natančnost in napornost dela žalibog ne soglašajo s socialnim in materialnim stališčem poštnih uradnikov. Pred vsem je njih avancement tako slab, poniževalen, kakor pri

nobenem drugem uradu. Naravnost s pestjo v obraz pa hoče udariti te delavne buče višja oblast s tem, da namerava skróiti uradništvo, ter najeti pomožne uradnike, ljudi s polovico manjšimi študijami, samo da bodo delali ceneje, a vsa odgovornost pa preostane tudi za naprej le uradnikom. Da dajo duška svoji opravičeni ogorčenosti, sklicali bodo poštni uradniki v nedeljo, dne 25. oktobra na Dunaju velik shod, na katerem bodo zastopani odposlanci iz vseh pokrajin cele tostranske polovice naše monarhije. Razven glavnega shoda na Dunaju vršili se bodo na isti dan, ob istej uri in z istim dnevnim redom shodi še v drugih 25 mestih, kjer so sedeži podružnic društva poštnih uradnikov. Povsod se povabijo tudi pristojna oblastva in državni poslanci. Tak shod sklicuje ljubljanska podružnica prihodnje nedelje, dne 25. oktobra ob 4. uri popoldne v poletnem salonu hotela »pri Maliču«. Dnevni red: 1. Avancement. 2. 35letno službovanje. 3. Dopust, nedeljski in prazniški počitek. 4. Službena pragmatika.

Kako postopajo koroška sodišča. Okrajno sodišče v Rožniku je odločilo, da mora v neki pravdi dr. Brejc nositi tožne stroške v znesku 74 K 10 v., ker je zadevo pred sodiščem zastopal samo v slovenščini, katere sodnik ni bil »zmožen«. Taka je enakopravnost, ki se Slovincem deli v Avstriji.

Vojno ministrstvo za Vegov spomenik. Vojno ministrstvo je dovolilo na biranje za Vegov spomenik mej vojaštvom in je tudi dovolilo da smejo vojaške godbe v ta namen prirejati koncerte.

Osebnosti. Polkovnik 27. pešpolka Stefan Vučetić je bil včeraj od cesarja sprejet v avdienci. — Za provizorično učiteljico v Rovtahn pri Logatcu je imenovana gđe M. Detoni.

Liberalni »Stajerec«. Prejeli smo zadnjo številko »Stajerca«, zvestega prišaša in oboževalca »Slov. Naroda«. Svojim očem nismo verjeli, ko smo ga brali, da more biti list na svetu, ki bi si upal nastopiti tako predrzno in nesramno. »Stajerec« je priobčil skrajno nesramen dopis s Koroškega, v katerem nast pa proti dr. Brejcu in kateremu očita, da hujska s svojim nastopom za pravice slovenskega naroda. Da pokažemo »Stajerca« v vsej nagoti, priobčimo celi dopis: »Ves čas smo živeli na Koroškem Slovenci in Nemci v slogi. Naš mir so k večjemu kalili nekateri mladi kaplančki. Sedaj pa smo dobili tudi mi takega dohtarčka, kakor jih je več na Štajerskem, kateremu ni za mir. To je znani dohtar Brejc v Celovcu. No, Brejc, ne misli, da smo mi na Štajerskem doma, in da se bomo mi Korošci tudi pustili od dohtarja tako za nos voditi, kakor se to pustijo kmetje na Štajerskem od svojih dohtarskih prakov. Brejc, daj mir, drugače pride ojstra in huda krtača. — Več kmetov.« — Tako govori liberalni »Stajerec« o narodnem delovanju g. dr. Brejca na Koroškem. Mi pa ne pozabimo, da je »Slov. Narod« pred jednim letom iskal v svojih predalih r e d a k t e r j a za »Stajerca«, da je prinašal cele članke, v katerih je to postopanje opravičeval s »kšeftom« in branil »Stajerca« pred »klerikalci«. To je tisti »Stajerec«, ki hvali »Slov. Narod« kot vrl slovenski napreden list — fej takej pohvali — in ki prinaša članke in dopise iz glasila napredne stranke.

Do smrti se je opekla 19. t. m. v Kranju 17letna I. Pušavec. Hotela je sobo zlikati, a pri tem padla čez gorečo svetilko; vžgala se ji je obleka in v plamenu je zadobila takšne opekline, da je včeraj umrla v deželni bolnici.

Utonila je dne 15. t. m. devetletna posestnikova hčerka J. Sadar v Sušici na Dolenjskem. Padla je v sosedov vodnjak hladni smrti v naročje.

Umrl je v Trstu Jakob Zupan, vpok. strojevodja drž. žel. Pokojni je bil brat g. župnika na Ježici.

Z Vrhniko nam pišejo: Kakor že znano, pri nas jako napredujemo. Grade šolo in vodovod ter pripravljajo še druge lepe stvari, kakor zahtevajo razmere časa. Sl. županstvo pa naj nam le dovoli, ako z vsem nismo zadovoljni. Tako postavljajo nove vodnjake ali lijak pri vodovodu kolikor mogoče v bližini starih kanalov ali potokov, kar oziroma na zahteve dotičnih posestnikov.

Menda se merodajni krogi hočejo izogniti novi kanalizaciji. Le to se nam čudno zdi, da vidimo neko dvojno mero. Takozvana napredna inteligenca dobi kanalizacijo, nekaterim se celo travnike sušijo, drugi pa zaostajajo. Stavbeni odsek naj bi torej ne gledal na levo in desno, marveč na pravo in pravičnost.

— **Nesreča.** Dne 16. t. m. so se na potli pri zadarskem mojestu A. Zajcu v Zagorju uslužbenca delavca J. Besednjak in M. Rakovšek v Trbovlje po cement Nazaj grede je naloženi voz zadel ob cestno ograjo, ki je bila trhla in slaba, tu sta se oba delavca z vozom vred zadržala po strmini nizdol. Besednjak je pri padcu dobil težke notranje poškodbe, in se dvomi, da bi ozdravel. Drugi je ostal nepoškodovan.

— **Na lovu ustrelen.** Iz Čraomlja poročajo, da so pred dnevi dobili v gozdu ustrelenega 59 let starega kočarja J. Stalcerja iz Kočevskega Sodijske komisija je dognala, da je bil najbrže po neprevidnosti kakega lovca ustrelen.

— **Hrvatske novice.** Novo macedaronsko nasilstvo. Znani publicist in narodnjak g. St. Radić, ki je izvoljen tajnikom hrvatske stranke prava, se je napotil v nedeljo v Koprivnico, da prisostvuje tamšnemu shodu. Ko se je peljal skozi mesto, ga ustavi mestni glavar Krkač in zahteva od njega, da nemudoma zapusti mesto, češ, da je izgnan iz cele belovarske županije. Radić se je temu zoperstavil, češ, da je to protipostavno, a Krkač ga je dal zapreti in v spremstvu stražnikov odvesti v Zagreb, kjer so ga zopet oslobodili. Gospod St. Radić je oglašil pri podbanu Sumanoviću in protestiral zoper takšno nasilstvo. — V nedeljo popoldne se je vršila v Koprivnici velika ljudska skupščina za finančno samostalnost in ustavne pravice Hrvatske. Na shod je došlo do 5000 naroda. Vsprejeta je bila med drugim resolucija za splošno in enako volilno pravico. — Stevilo zagrebških šolarjev. Otroci, ki so obvezni obiskovati šolo, je v Zagrebu 5740. V primeri z prejšnjim letom se je njihovo število zopet znatno pomnožilo. — Stavka čevljarjskih pomočnikov. V Zagrebu so večerj vsi čevljarjski pomočniki ustavili delo, ker jim mojstri niso hoteli izpolniti zahtev glede plače. Ker je nekaj delodajalcev pripravljenih ustreči pomočnikom, se bo najbrž stavka končala mirnim potom. — Nezaupnico svojih volivcev je dobil madžarski saborski zastopnik dr. J. Ratković.

— **25letnica.** G. Karol Winter, nadzornik v večki tovarni, je te dni praznoval 25letnico svojega delovanja v papirni stroki.

— **Samomor vojaka.** Iz Celovca. Tu se je v vojašnici s službeno puško ustretil dne 13. t. m. prestak J. Cuzak 17 pešpolka. Drug dan bi imel iti k raportu.

— **Konferenca »Sodalitatis«** za ribniško dekanijo se bo vršila 26. okt. t. l. v Rbnci ob 10 uri.

— **Kako podpira Avstrija domačo obrt.** C. kr. tovarna za smodnik v Kamniku ima, kakor sploh vsaka tovarna svoje potrebe, katere bi seveda radi preskrbeli domači obrtniki. Toda vodstvo tovarne ima nalogo, jemati svoje potrebščine le pri ogrskih tverdash. Ako katera domača tverda ponudi blago, tedaj mora vodstvo vprašati ogrsko tverdko, če ji je mogoče dajati blago za isto ceno kakor domača tverda. In ako je temu tako, potem vzame tovarna blago na Ogrskem. Tako podpira avstrijska vlada tujo obrt na škodo domačih.

— **Ogenj** je razsvetlil Leše v nedeljo ob pol desetih zvečer, ko so ljudje večinoma že polegli. Ker so bili gasilci hitro na mestu, je zgorel samo Žaidarjev čebelnjak, ki je bil poln klaje. Zstgal je gotovo kak prijatelj.

— **Jugoslovanski klub slovenske besede na Dunaju** (I. Braunstrasse 7) priredi 24. oktobra ob 8. uri prvi zabavni večer v pričenjajoči se sezoni. S tem, da je prevzel naš rojak, član orkestra c. kr. dvorne opere, g. Karol Jeraj poše aranžerja klubovih večerov, je zajamčeno vsem p. t. članom in klubovim gostom preobilo duševnega užitka in razvedrila pri vseh zabavah, ki jih bo prirejal klub. Ako se namreč ne oziroma na sodelovanje dveh nanovo ustanovljenih kvartetov (pevski in gosli), obljubili so sodelovati med drugimi zlasti: za klub prezaslužna gospa prof. Reissnerjeva, dalje g. dr. Fr. Jesenko ter člani c. kr. dvorne opere oziroma njenega orkestra: gg. Jaroslav Egem, Ed. Madensky, I. Radošaljevič iz Beleggrada, skladatelj P. Stojanović, F. Mišek, A. Mihajlovič, R. Stano, F. Vušković in drugi. Z ozirom na navedena imena zdi se nam vsako n. daljno priporočanje klubovih zabav napram dunajskim našim rojakom docela odveč. Odbor se bo trudil, da bodo programi kar moč raznolični in zabavni, da vetreže zahtevam najširših krogov. Zato si naj pa šteje tudi vsak zaveden dunajski Slovenec v narodno dolžnost postati klubov član ter pohajati zabave kar najčesše, da bo klub središče vseh južnih Slovanov. Novi

člani naj se blagovole zglasili ali pismeno ali pa pri zabavah pri klubovem blagajniku g. dr. K. Hinterlechnerju. Članarina znaša na leto 6 K. Poštne pošiljke se naj naslovi na blagajnika: III./2. Rasumofskygasse 23. — Slovenski gosti dobro došli!

— **Trgatev v Istri.** Beram v Istri 19. septembra. V naši okolici vrši se trgatev v najlepšem vremenu, y par dnevih bo dokončana. Splošno se je natrgalo nekaj menj od prošlega leta, nekoje vasi pa več; letina se zamore označiti v tem obziru prav dobra. Grozdje je dozorelo popolnoma, zato tudi vino ne bo zaostajalo za lanskim. Grozdje je imelo boljše ceno, kakor lani. Mošt se plačuje od 12 do 15 nč. Vabimo tam potom slovenske trgovce z vinom, da pridejo semkaj, izbrali si bodo lahko po volji pristno kapljico bele in črne barve. Beram je oddaljen pol ure od Pazina ter leži tik državne ceste, koja vodi v Motovun in Poreč.

— **Pravo rebuljo** ima v zalogi vinarško in sadjarsko društvo za Brdo v Gorici, katera vestno postreže ter ugodni tudi malinarobci od 56 litrov naprej. Društvo jamči za pristno vino, na kar v prvi vrsti opozarjamo č. duhovščino, ki potrebuje pristno vino za sv. maše. So trgovci, posebno židje, ki imajo v tem oziru jako široko vest. Briska rebulja je sladka in močna ter prij tnega okusa. Imenovano društvo ima v zalogi najboljše stara in nova vina po poštenu ceni.

— **Velik sneg.** Od sv. Gregorija se nam piše: Sveti Luka je imel pri nas letos belega vola. Snega je pustil toliko, da nam je potomil nekaj sadnega drevja in je imelo solnce z njim cel dan opraviti, pa ga še ni docela pozobalo. Na Gori ga ima pa že za tri dni d. sti. Menda je potekla tieta doba, ko smo dobili sneg še-le mesca prosinca.

— **Sneg na Gorenjskem.** Iz Boh. Bistrice se nam piše: V soboto smo dobili prvi sneg. V dolini je sicer sneg sedaj že zgrnil a gore so krog in krog prav do znojha pokrite z belo odejo. Tudi je precej hladno. Kogar rado zebe, naj ne pride gledat B. hinja! — Delo v predoru še vedno stoji. Voda se ne odteče. Na kraju kjer je pridrla voda iz zdoibne je bila močna v 1 sekundi nad 300 litrov. Več tujih zlasti macedonskih delavcev je odšlo.

— **Javno vprašanje do slav. deželnege odbora.** Ker so načrti za prepotrebni cerkniški vodovod že davno izdelani in ker so tudi prizadete občine že pred več časom sl. dež. odbor prosile, naj bi isti blagovolil poslati svojega inženerja, da na črte na lici mesta pregleda, — kar pa se do danes ni še zgodilo, zato tukaj javno vprašamo, kedaj namerava sl. dež. odbor svojega inženerja poslati, da pregleda načrte. Čudno se nam zdi, da sl. dež. odbor do sedaj še ničesar ni ukrenil glede našega vodovoda, ko vendar isti n. pr. k napravi kake malenkostne zasebne ograje poleg deželne ceste takoj svojega inženerja pošlje. Po vsej pravici si moramo misliti, da nam sl. dež. odbor iz erca privošči, da ljudje in živina pijemo vsi iz jednega korita! Da, gospoda v deželnem dvorcu, to je čudno in žalostno za nas! Vzdržite se! Nehote se nam vsiljuje tudi vprašanje, ali spada cerkniška občina še v delokrog dež. odbora kranjskega. Vodovodaželjni Cerknjanje. — Dostavek uredništva: Povprašali in zvedeli smo pri dež. odboru to-le: Stavbeni urad je že nekaj let preobložen z raznim delom, ki zasta. Pač pa je dež. stavbeni urad natančno pregledal predloženi načrt tverdko Kuro za cerkniški vodovod in bode še to leto dež. inženjer načrt presojal na lici mesta. Ko se to zgodi, predloži dež. odbor ves operat dež. zboru v svrhu dež. podpore in vladi v svrhu drž. podpore. Torej še malo potrpljenja!

— **Novo šolsko poslopje** V Želimljah so postavili letos novo šolsko poslopje. Delo je v toliko končano, da se bo lahko začetkom novembra oddala učilnica svojemu namenu. Doslej se je vršil pouk v župnišču, kjer je župnik Finžgar dal blagohotno sobo v porabo. Za sezidanje šolskega poslopja ima velike zasluge gozdar g. J. Šhanta.

— **Novice iz Boštana.** Novega župana smo izvolili v osebi gosp. Jožeta Slapšaka, trgovca in posestnika v Boštani, svaka znanega Brunšmida, bivšega župana Radeškega, ki pa je nekam pobegnil. O novih občinskih svetovalcih nimam povedati nič posebnega, razun, da so naši »naprednjaki« izvolili v obč. odbor edinega tukaj bivajoč. Nemca. Narodnjaki pa taki! — Krava umorila dečka. Pretekli teden umorila je krava na pašniku malega Simončičevega sinka, kar bodi starišem nauk in svarilo, naj ne dopuščajo, da bi premladi pastirji na vrhah pasli živino. — Kaj moral čuti nadučitelj. Pred štirinajstimi dnevi je bila sja krajnega šolskega sveta v Boštani. Najlepše je bilo to, kako jo je za solist posrednik Redenšek g. nadučitelju Radiću odgovor na vprašanje, zakaj ne pošilja redno svojega sinka v šolo. Redenšek je namreč odgovoril: »Saj tudi Vas ni med šolskim poukom vedno v šoli!« Očitaj je torej g. nadučitelju zanemarjenje dolžnosti. Radovedni smo, kedaj bo vložil tako kruto

obdolženi nadučitelj tožbo. — Trgatev je končana, vino je prav dobro, a malo ga je.

— **Slovenski poslanec pozor!** V območju tržaškega ravnateljstva pošte in brzojava se imajo skoro izvršiti nekatera važna imenovanja. Imenovati bo: ravnatelja poštne uradov v Tratu, ravnatelja centralne poštne blagajne, višjega oskrbnika v Gorici in poštne oskrbnika v Pazinu. Kakor doznajemo, dela italijanski aparat s parno silo, da bi na vsa ta štiri važna mesta bili imenovani Italijani, oziroma ljudje, ki principiuelno odrekajo našemu jeziku vsako pravo.

— **Ubeglega prisiljenca** J. Oehlingerja, ki je pred kratkim pobegnil iz deželne prisilne delavnice, so dne 19. t. m. zajeli orožniki v Jevšah pri Litiji in ga odgnali k okrajnemu litjskemu sodišču.

Ljubljanske novice.

Izgubljen. Mizarski vajenec Karol Binder, stan. na Poljanski cesti št. 12, je izgubil večerj popoldne srebrno uro in srebrno verižico s kompasom. — Na Mestnem trgu je izgubila Julka Rabič, delavka v tobačni tovarni, temnozelen, svilnat dežnik. — Na poti od Dunajske ceste po Prešernovih ulicah in sv. Petra cesti do Radeškega ceste je zgubil mizarski vajenec Matija Jemc zavitek, v katerem je imel 4 K. — Franc Zupančič, delavec na južnem kolodvoru je izgubil bankovec za 10 kron. — V Zvezdi je našla večerj Sletna deklica Stefanija Bardorfer, stanujoča v Cerkvenih ulicah št. 11, srebrno žensko uro. — Na Dunajski cesti je bila najdena denarnica z vsebino 5 kron.

Agitacija na gimnaziji za nemški nacionalizem v kazini. Prof. Jancker na »slovenski« gimnaziji, ki je znan že iz lanskega leta, ko je dijakom kazal svoje nacionalno germanstvo in ki je v razredu pripovedoval, da mu je pri znanih demonstracijah letela krogla iz revolverja izstreljena mimo glave (sodnijsko je bilo pa dokazano, da se ni niti streljalo), zajezdil je zopet nacionalno svoje ključje in navdušuje dijaštvo, ki pa je vse slovensko, za nemški »Alpenvereine«, priporoča jim (in to v V. razredu), naj obiskujejo seetanke, ki jih prireja isto društvo v kazini. Prvič je to škandal, da upa privadran german delati propagando za nacionalno nemško društvo mej Slovenci, drugič je pa to v nasprotju z disciplinarnim redom, ki prepoveduje dijakom obiskavati redne seetanke javnih društev. No, seveda Jancker je Nemec, in razne ekselence bodo v javnosti zatisnile oči, skrivaj ga pa objele in blagoslovile!

Vino na cesti. Danes dopolnite vozil je Zormanov hlapec iz Siške po Šelenburgovih ulicah prav naglo in je v hudem diru zavil pri kazini na Kongresni trg, vsled česar se je sod, na katerem je hlapec sedel, nagnil in sta sod in hlapec padla na cesto. Sod se je poškodoval, da je teklo vino iz njega. Hlapec se je svojega gospodarja zbal in je ušel. Med tem je konj dirjal z vozom po Kongresnem trgu v Wolfove ulice, kjer je še drugi sod padel na tla in tudi tako zazbil, da je teklo vino iz njega. Izteklo je vina iz obeh sodov okoli 60 litrov.

Izseljevanje. Večerj zvečer odpotovalo je v Ameriko 58 Hrvatov in 50 Slovencev. Iz Amerike pa se je vrnilo 100 oseb.

Slovensko trgovsko društvo »Merkur« naznanja še enkrat svojim članom, da otvori jutri v sredo stenografični tečaj Poučevalo se bo v društvenih prostorih. Začetek ob 1/9. uri zvečer.

Pridnost tatov. Trgovskemu pomočniku Ivanu Zupančiču, stanujočemu na Kongresnem trgu št. 6, je bila dne 18. t. m. od 9. ure zjutraj do 1. ure popoldne iz omare v sobi ukradena škrtulja, v kateri je bilo 30 kron, zlat poročni prstan z imenom, z dnevnico in letnico »Minka — 15/7 1902«, zlat ženski prstan v podobi verižice, zlat prstan z rubinom, srebrna zapestnica, na kateri je bilo več obeskov, srebrna pozlačena zapestnica z opalom, srebrna kratka verižica, na kateri je bil srebrn srček z rudičim kamnom in srebrna lopatica, srebrna pozlačena verižica z zvezdo, in srebrna pozlačena ovratna verižica s tremi obeski. — Ivani Ponikvarjevi, ženi užitninskega paznika na Tržaški cesti št. 31, so bili iz kovčega na hodniku ukradeni novi črevlji. — Hlapcu Ant Mastnjaku v službi pri Holzerju na Dunajski cesti št. 12 je tat pobral iz sobe suknene, rujavkaste hlače in 120 kron denarja. — Posestniku Josipu Slovarju v Dolih je bil ukraden bakren kotel, ki se rabi za kuhanje žganja. — V Latermanovem drevoredu je ukradel Augustu Sklautu, posestniku panorame njegov uslužbenec 10 šip za panoramo in je pobegnil. — Dne 18. t. m. priplazil se je tat v podstrešje na Starem trgu št. 28 in je odnesel trgovcu Matiji Spreitzerju žensko obleko in nogovice in Uršuli Pečnikovi pa svilnat dežnik. — Antonu Gregorcu na Cesti na Loko št. 13 je ukradla dekla Ivana E. iz omare 9 K in je iz službe pobegnila.

Vstaja na Balkanu.

Avstro-ogrski in ruski poslanik sta prejela navodila glede konzularne kontrole, ki se ima uvesti v Makedoniji radi razširjenja reforme.

Sultan je bil takoj o tem obveščen ter je poslal k obema poslanikoma več visokih dostojanstvenikov s ponižno prošnjo, naj malo spregledata, kadar začneta uvajati kontrolo. Poslanika hočeta sultanu ugoditi.

Turška vlada pripravlja nov odgovor na obdolžitve od strani Rusije in Avstrije glede izgredov turških čet. Med tem je obema poslanikoma podala natančen zapisnik o raznih izgredih in kaznovanju turških častnikov in vojakov. Ta zapisnik navaja med drugim več slučajev, ko so bili kristijani umorjeni od vojakov in bili za to obsojeni na dosmrtno ječo. Le čudno je, da se v tem poročilu prav nič ne govori o velikih klanjih in grozovitostih, ko so se turške čete navale na cele kraške vasi in na najneusmiljenejši način pobile vse prebivalce. Ali že to dejstvo, da se je porta udala vsaj nekoliko, je napravilo na merodajne kroge ugoden vtis; doslej je namreč kratkoma zanikala vse obdolžitve. Ali število kazenskih slučajev se smatra kot mnogo prenizko. — Kot se poroča, se je večina vstaških čet po Makedoniji umaknila zdaj pred začetkom zime v pokrajino Razlog, ki mej ob Bolgarijo, da v slučaju potrebe prekoračijo granico. Turške vojaške oblasti se trudijo, da bi jih uničile, ali vsaj prepodile na bolgarsko mejo. V ta namen je dobilo več turških čet povelje, naj se peljejo proti severu in poiščejo vstase v njihovem zatišju. A vstasi so izvedeli za to nakano in priredili več dinamitnih napadov na vojaške vlake, a posrečilo se jim je le razstreliti lokomotivo prvega vlaka, ki se je odpeljal naprej v svrhu rekonosiranja.

Iz Zofije se poroča, da hoče več makedonskih begunov prestopiti k rimskemu katolicizmu, ker bi se tako pod protektoratom tujih vlad lahko vrnili v Makedonijo. V Solunu je med prebivalstvom nastalo gibanje za izselitev v Ameriko.

Iz Carigrada se poroča malo verjetno vest, da je porta namenila 50 000 turških funtov za sezdanje vasi in cerkev, ki so jih vojaki požgali v evropskih vilajetih.

Književnost in umetnost.

* **Kje so Subiceve slike?** Minulo je že nekaj let odkar si je vodstvo ljubljanskega muzeja pridobilo celo vrsto slik in skic bratov Subicev, naših rojakov. Ako pa sedaj obiščeš muzej, zaman išče tvoje oko zbirko, ki bi bila in je tudi kras in ponos slovenskega naroda. Ne opaziš je nikjer, le v nekem temnem kotu arhiva visi troje slik: mati in oče Subic in pa »Priprava na lov«, a še te so tako slabo postavljene, da zgube popolnoma svoj vtis. Mislimo, da je sramotno, ako se tako postopa z umetnikoma-rojakoma, ki sta slovela po svetu in kojih zbirko bi štel vsak narod najdragocnejšim zakladom.

Opetovano se je izrekla želja, da naj najdejo Subiceve slike pristojen prostor in vedno in vedno se je obljubljalo, da se v kratkem potrebno ukrene, a vistinito se do današnjega dne ni še nič storilo! Da, še v kratkem smo slišali od dobro informirane strani, da pred dvema letoma ni misliti, da bi se dobil primeren prostor za to zbirko. Torej za slike bratov Subicev ni v našem muzeju nikakega prostora! Dve leti naj se slike Subiceve še nadalje praše in plesne v kaki zaduhli sobi, med tem ko se šopirijo marsikatera slike dvomljive vrednosti v prostornih dvorinah. Drugje opravljajo narodi celi kult s proizvodi svojih sinov, a pri nas se njihovi proizvodi zaklepajo v omare. Upamo, da bode sedanje vodstvo v najkrajšem času našlo dostojen prostor za Subicevo zbirko, med tem časom pa vsaj provizorično razpostavilo slike po dvorinah, kakor se je že enkrat zgodilo in dalo s tem ljudstvu dostop k zbirki, do katere ima pravico. S tem se bo tudi najlože prišlo v okom onim govoricam, ki se opetovano slišijo po mestu. Upamo, da bo na ta način poravnalo vodstvo ono krivico, katera se je delala leta in leta obema umetnikoma.

* **Repertoar slovenskega gledališča.** Danes se poje prvič v sezoni opereta V. Parme »A ma conke«, ki se pravkar pripravlja tudi v Zagrebu. Opereta se v petek ponovi. V nedeljo sta dve predstavi: popoldne »Lepa Lida«, zvečer opera »Otello«.

* **Ljubljansko barje in njega osuševanje.** To je naslov 38 strani obsežni letni knjižici, katero je spisal in založil deželni nadinženir g. Ivan Sbrizaj. Gospod pisatelj opisuje ljubljansko barje in priprave na korist osuševanja. Knjižica, kat-ro toplo

priloga, se dobi v knjigarni L. Schwentner.

* Na Rovih je bilo 11. oktobra blagoslovljenje novega velikega altara. Idelal ga je, kakor tudi oboje stranska altarja gosp. Andrej Rovšek v Ljubljani res umetniški. Eno fresko sliko naredil je prav dobro gosp. Peter Markovič, akademski slikar v Ružaku na Koroškem. Čast obema umetnikoma.

Dogodki na Hrvatskem.

Nove volitve.

Madjaronska vlada na Hrvatskem se zopet pripravlja, da bi po starem Khuenu receptu, to je, nenadoma razpisala nove volitve. Tako je praktičar Khuen in vspevalo mu je izborni. Z nenadnim razpisom volitev in z naglim izvršenjem istih je dosegal, da opozicija ni imela potrebnega časa za volilne priprave in za razvoj agitacije. Viadni stranki pa itak ne treba priprav in ne posebne organizacije. Zinjo skrbe: stari, skrajno krivični in sramotni neoliberalni volilni red, glasovi krdela uradnikov in odvisnežev, ves aparat javnih oblasti in — ba jonet orožnikov.

Da se hrvatska vlada res bavi z mislijo nenadnega razpisa volitev, priča okolnost, da so bili n. pr. okrajni glavarji iz županije sremske dne 13. t. m. p. klicani pred velikega župana na tozadevni dogovor. Ont taji jo seveda, da bi se bilo to tikalo volitev, ali „Narodna obrana“ je izvedela iz zanesliivega vira, da se je govorilo ravno o volitvah.

Vlada misli nenadoma priti z volitvami, da bi bila — kakor že rečno — opozicija ne pripravljen, kakor je to bilo pred dvema letoma.

Izpred sodišča.

Izpred deželnega sodišča.

Živinski potni list ponaredil. Tone Lužovc, posestnika sin iz Pšenične Police pri Cerkjah je imel iti po naročilu svojega očeta k županu v Cerklje, da vrne stari živinski potni list, kateri je bil narejen za dva prešička in da ga župan popravi za tri prešičke, katere je imel oče namen pripeljati v Ljubljano. Ta sin si je mislil, kakor to sam pritrji, kdo bo za tako malenkost hodil tako daleč, ter je listino sam popravil, misleč, »saj je vse eno, bo že držalo«. A živinozdravnik v Ljubljani je ponaredbo takoj spoznal in goljufijo ovadil. Tone Lužovc, ki je šele 14 let star, je bil obsojen na tri tedne ječe. — Rebro zlomil je Tone Kavka, čevljar v St. Pavlu Francetu Kokalju v Dragovljah dne 6. julija t. l. Isti dan se je Kokalj vstavil s konjem pred Škrbinčovo gostilno, ko se je vračal domu z ljubljanskega semnja. Ko je iz gostilne odhajal, se je obesil Kavka na voz in ga je suvali in tepsti, konečno ga je še z voza potegnil, da je Kokalj padel in si zlomil na desni strani šesto rebro. Kavka pravi, da je bil razjarjen, ker ga je Kokalj neosnovano žalil in zmerjal. Sodni dvor ga je obsodil na dva meseca ječe. — Z revolverja strelal je slikarski pomočnik Tone Srnjak na tri fante, kateri so okoli polnoči 5. septembra t. l. vstavili gostilno »pri Janezu« in šli po Izanski cesti domu proti Črni vasi. Na cesti je stal obdolženec v društvu nekoga fanta, katere so mimo i doči prijazno pozdravili, a komaj da je odšel trojica malo naprej, sta jela ostala dva vriskati in jih na korajžo klicati. Prišlo je do besedovanja in ko so se ti trije fantje zopet odstranili, je zaupil Srnjak »sedaj bode te pa tekli«, ter je z revolverjem ustrelil med nje. France Germ je čutil, da mu je krogla rokav prebila, zato je stekel za Srnjakom, da bi mu vzel revolver; in res ga je dohitel pri Plevnikovi hiši, a zdajci iz daljave kakih 3 korakov ustrelil zopet na Grma in ga zadene na levo roko. Ob dolženec pripoznava, da je streljal, a se izgovarja, da je to storil v silobranu, kar je bilo pa po pričah ovrženo. Sodni dvor ga je obsodil na sedem mesecev težke ječe. — Boga je klet. Andrej Mahne dninar v Lipenju znan kot siloviten clovek; že pred nekaj leti je bil obsojen v štiri mesečno težko ječo, ker je grozil svojemu bratu, da ga bo ustrelil; udan je tudi žganjpitju in ni torej čuda, če mu ni hotel oče prepustiti posestva, temveč ga je izročil bratu; zato torej je oba sovražila. Dne 18. septembra je razgrajal doma; jel se je znášati nad svojo svakinjo, češ da nima pravice gospodariti, nato jo je prijel za vrat in jo tolkel z glavo ob zid, ter je pri tem upil, da jo more ubiti, če ne bo pa zažgal, se le neki domaćin jo je rešil s tem, da je potegnil Mahneto iz hiše. Nato je jel po vasi vpiti in Boga grozno preklinjati v pohujšanje vaških otrok. Cez nekoliko časa se je zopet povrnil iz gostilne domu, in tu je vidil na hišnem pragu svojega 74 let starega očeta. Zgrabil ga je in ga pahnil črez neko klop, s klopi pa na škrl in ga hotel za noge vlačiti po ostrih škrlah. Starega očeta je rešil Anton Ravšelj. Od vsega tega noče sedaj Andrej Mahne ničesar

vedeti, in trdi, da je bil do nezvesti pijan, da je oče sam padel in da se je le svakinja v njega zagnala. Ker je ta zagovor v protislovju z izpovedbami prič, ga je sodni dvor obsodil na 8 mesecev težke ječe, poostrene s postom vsacih 14 dni.

Kazne stvar.

Najnovejša od raznih strani.

Nesreča na železnici. Na progi sedmograške železnice v Gydasalva se je prigodila velika nesreča. 12 delavcev je našlo na potu na delo prazne vozove na progi. Zasedli so jih in jih pognali po precej strmi progi. Vozovi so drli s tako hitrostjo po progi, da delavcem ni bilo mogočno jih zavreti ter slednó skočili raz tir in se razbili ob pečinah. Eden delavcev je bil na mestu mrtve, drugi večinoma težko ranjeni. — Veliki viharji so bili na Adriji. V 6 ladij se je potopilo. Mago ljudij je utonilo. V Turinu je vihar opustošil vrtove in razdejal strehe. — Samomor policijskega šefa. Načelnik policije v Jassy, Peter, se je radi mnogih nepravilnosti ustrelil. — Kuga se je pojavila v Betlehemu. — Iz New-Yorka se poroča, da sta pri Trentinu v državi New-York trčila valed goste megie dva delavska vlaka pensilvanske železnice. 16 delavcev je mrtvih, 30 ranjenih. — Upor kaznjencev. V noči od sobote na nedeljo je ušlo iz ječe v Halle osem kaznjencev, ki so prei premagali paznike. Enega paznika so ubili. — Delavsko gibanje na Francoskem. I. Armentieres poročajo: Tekstilni delavci so se na včerajšnjem splošnem glasovanju z veliko večino izrekli za nadejanje strajka. Oti kanih 12.000 delavcev je glasovalo za strajk 7264 in je 1350 prot. Iz Dünnkirque poročajo: Nakladatelci oglja so se na izrekli za nadaljevanje strajka. — Napad na duhovnika. Včeraj zvečer je v Parizu ustrlel neznan le pov dvakrat na profesorja Petit Lemaire duhovnika L. bala. Ranil je duhovnika smrtonosno. — Mednarodni kongres za šolsko higijeno bo od 4. do 9. aprila leta 1904 v Norimberku. — Ropari napadli vlak. Iz Petrograda se poroča, da so roparji med postajama Dinaburg in Pleskan napadli vlak. 10 roparjev je skočilo na vlak, ranilo uslužbenca, oropalo blagajno in potem zbežalo v gozd.

•Tamburello«. Najnovejša igra na prostem, ki se igra na Angleškem, se imenuje »Tamburello« po tamburici. Igra se igra ravno tako, kakor »Lawntennis«, samo da se rabijo namesto odbijač tamburice. Kakor se kaže, bo postala igra priljubljena, ker sta sedaj že dva kluba v Londonu prosila za dovoljenje, da bi smela igrati to igro v mestnem parku. Igra zahteva precej telesne gibčnosti, kajti težko je kroglo s tako nenavadno pripravo odbijati. Tudi so na tamburici pritrjeni majhni zvončki, tako da ima igra tudi spremljavo. Ako imajo igralci dobro ubrane tamburice, tedaj postane igra zelo zanimiva posebno za dame.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 20. oktobra. Cesar je sprejel v avdienci Khuena in Lukacs, ki je podal podrobno poročilo ter je naznanil cesarju tudi načrt o vojaškem programu liberalne stranke, kar je cesar vzel na znanje. Cesar si je pridržal odločitev in je naprosil Lukacs, naj začasno ostane na Dunaju.

Budimpešta, 20. okt. Del liberalne stranke se upira proti imenovanju grofa Apponyja ministrom notranjih zadev. Lukacs radi tega stoji pred novimi težavami.

Praga, 20. oktobra. Nemci v današnji seji deželnega zbora nadaljujejo obstrukcijo.

Debrecin, 20. okt. Tu uvede vojaški poveljnik strogo preiskavo proti vojakom tretjeletnikom, ki so nabirali mej seboj prispevke, da bi z vencem okrasili spomenik svobode.

Pirot, 20. oktobra. Gešov, Danev in Malinov so bili na svojem agitacijskem potovanju povodom predstoječih volitev na kolodvoru v Stara Zagora od Stambulovcev napadeni. Danev je bil ranjen. Dva Cankovca sta bila ubita.

Solun, 20. okt. Vodja makedonskih vstašev, o katerem se je pisalo, da je bil v boju ubit, ni bil Boris Sarafov, ampak Stefan Petrov.

Pariz, 20. okt. Ruski zunanji minister grof Lamsdorff pride v par dneh v Pariz na pogovor z francoskim ministrom zunanjih zadev Delcassom.

Umrli so:

14. oktobra. Ivan Kačar, zasebnik, 74 let, sv. Jakoba trg 6, Fungus gem. Marasrus.

V bolnišnici:

13. oktobra. Fran Žabnikar, krojač, 70 let, ostarelost. — Ivan Pečnik, dninar, 67 let. Apoplexia cerebri.

Emajlna glasura, prava, uporabna, kateri se mnogo rabijo, n. pr. umivalniki, zezleze, les, kositar, kameniti predmeti, vodovodne škoklje, kojim dá porcelanu slšno prevlako. V škatičkah po 1/2 in 1 Ko. se dobiva pri tvrdki **BRATA EBERL** v Ljubljani, Franciskanske ulice. Vnanja naročila po povzetju. 524 3 11—1

Meteorologično poročilo.

Vidina nad moriem 506.2 m, srednji kračni tlak 736.0 mm

Čas opazovanja	Stanje barometra, v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi.	Nebo	Padačina, v mm.
19. 9. zveč.	736.2	4.9	r. zah.	jasno	
20. 7. jut.	738.3	1.2	sl. jizah	sk. jasno	0.0
2. popol.	737.5	12.2		jasno	

Srednja včerajšnja temperatura 6.1°, normale 9.9°

Dunajska borza

dné 19. oktobra

Scupni državni dolg v notah	100.05
Scupni državni dolg v srebru	100.00
Avstrijska zlata renta 4%	119.40
Avstrijska krona renta 4%	100.00
Avstrijska inv. renta 3 1/2%	92.60
Ogrska zlata renta 4%	118.25
Ogrska krona renta 4%	97.90
Ogrska inv. renta 3 1/2%	89.25
Avstro-ogrške bančne delnice	15.86
Kreditne delnice	660.25
London vista	239.32 1/2
Nemski drž. bankovci za 100 m. nem. drž. v	117.2 1/2
20 mark	23.47
20 frankov	19.66
Italijanski bankovci	95.30
0 kr cekini	11.34

Zlote cene

dné 20. oktobra 1903.

(Termin.)

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za oktober	K 7.54	do 7.55
april	7.69	7.70
Rž za oktober	6.22	6.23
april	6.46	6.47
Oves za oktober	5.41	5.42
april	5.63	5.64
Koruzza za maj 1904	5.3	5.343

(Efektiv.)

Dunajski trg.

Pšenica banaška	K 7.75	do 8.25
Rž južne železnice	7.75	8.20
Rž	6.50	6.65
Ječmen	6.40	7.40
ob Tisi	6.10	7.20
Koruzza ogrska	6.50	6.70
Cinkvant	7.90	8.25
Oves srednji	5.75	6.00
Fižol	6.25	11.50

Zahvala. 1371 1—1

Številni dokazi dobrodejnega in iskrenega sočutja povodom smrti našega nepozabnega soproga, oziroma očeta, deda in praded, gospoda

Jakoba Lorberja

zasebnika,

mnogi krasni darovani venci kakor tudi častno spremstvo pokojnika na njegovem zadnjem potu nam nalagajo dolžnost, da izrazimo s tem najodkritejšo, najtoplejšo zahvalo.

V Ljubljani, dné 19. oktobra 1903.

Globoko žalujoči ostali.

Na svetovni razstavi v Parizu 1900 „Grand prix.“

Svetovno znani ruski karavanski čaj bratov **K. & C. Popoff** v Moskvi, založnik raznih evropskih dvorov, najfinjša marka. V izvirnih zabojih se dobiva v vseh boljših trgovinah. 13.2 10—1

Prečastiti duhovščini in cerkvenim predstojništvom uljudno naznanjam, da imam zelo veliko zalogo

cerkvenih posod in orodja.

Zaradi pomanjkanja prostora **prodam prav zelo poceni več lepih lestencev, svetilnic, kelihov** itd.

Prosim prečastite gospode župnike, naj si blagovolijo ogledati.

Naročena dela se izvršé pravilno v najkrajšem času.

Slavnemu občinstvu pa priporočam lepa in praktična svetila za električno luč.

Priporočam s spoštovanjem

Leopold Tratnik,

1118 16

pasar

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 27.

Slava Jezusu.

Pesmi na čast

božjemu Izveličarju

za mešan zbor, deloma z orgljami izdal

P. Hugolin Sattner

ord. ff. min.

Partitura in 4 glasovi 8 K, vsak nadaljni glas 50 vin.

Naroča se: **frančiškanski samostan, Ljubljana.**

Čisti dobiček prejmo knezošk. zavodi.

1111 9

Kot kuharica

želi vstopiti v kako večje župnišče, oseba stara 48 let, dobro izurjena v kuhinjski stroki in vajena vsega gospodinjstva.

Več se poizve pod naslovom **J. Č.** št. 23 Poljanska cesta v Ljubljani. 1353 3—3

Ravnokar je izšla

Družinska pratika

za leto 1904.

„Družinska pratika“ za leto 1904

se dobiva v vseh trgovinah na Hranjskem, Štajarskem, Koroškem, v Istri in na Goriškem.

Glavno zalogo imajo v Ljubljani turške: **Auer-Horenčan, J. Hordik, A. Krisper, H. Ničman in V. Petričič.**

Pouk

v krojnem risanju (Schnittzeichnen) in praktičnem izdelovanju oblek

daje **Fani Komar**, oblast. konc. učni zavod v Ljubljani, Sv. Petra cesta 19.

1327 3—2 **Modni salon.**

Janeza Trdine zbranih spisov

je pravkar izšla prva knjiga:

Bahovi huzarji in Iliri.

Prezanimiva epizoda iz južnoslovanske zgodovine.

Njiga, važna za vsakega zavednega Slovenca.

Cena H 3—, po pošti H 3.20.

Založil **L. Schwentner** v Ljubljani.

1651 19

Kapljice sv. Marka.

Te glasovite in nenadkriljive kapljice se uporabljajo za netranje in zunanje bolezni.

Učinkujejo nedosegljivo in spasonosno pri boleznih na želodec, ublažujejo katar, urejujejo izmeček, odpravijo naduho, bolečine in krče, pospešujejo in zboljšujejo prebavo, čistijo kri in čreva.

Delujejo izborno proti hripavosti in prehlajenju. Lečijo vse bolezni na jetrih in slezih ter koliko in ščipanje v želodec. Odpravijo vsako mrzlico.

Te kapljice so najboljša sredstvo proti bolezni na maternici in modromu ter raditega ne bi smele manjkati v nobeni meščanski in kmečki hiši.

Naročuje se edino in točno le pod naslovom: **Mestna lekarna, Zagreb, Gornji grad št. 25, poleg cerkve sv. Marka.**

Denar se pošilja naprej ali pa povzame. Manj kot ena dvanajstotina se ne pošilja. — Cena je naslednja in sicer franko dostavljena na pošto:

1 ducat (12 stekl.) 4 K	5 ducatov (60 stekl.) . . 17 K
3 ducati (36 ") 11 "	10 ducatov (120 ") . . . 32 "

Mestna lekarna

Zagreb,

Markov trg št. 36.

Ustanovljena leta 1860.

1224 10—10

„Katoliška bukvarna“

v Ljubljani

priporoča:

Življenje Jezusa Kristusa

francoski spisal **O. Didon**, poslovenil **P. Bohinjec**, izdal **dr. Anton Jeglič**, knez in škof ljubljanski.

Prvi zvezek, stran 1 do 372, broš. 1 K 50 h, elegant. v platno vezan 2 » 50 »
 Drugi zvezek, stran 373 do 820, broš. 1 » 50 „ elegant. v platno vezan 2 » 50 „
 Tretji zvezek: stran 821 do 1049, broš. 1 » 20 » elegant. v platno vezan 2 » 20 »

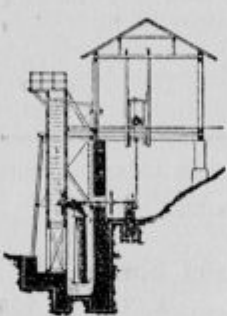
To krasno knjigo priporočamo zlasti bolj omikanim Slovincem

Katoliška Tiskarna

priporoča raznovrstne

vizitnice

po nizki ceni.

905 26—16

G. Tönnies

tovarna za stroje
Ljubljana

priporoča kot posebnost

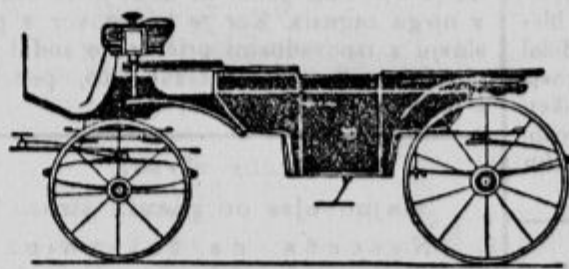
žage in vse stroje

za obdelovanje lesa.

• Turbine. •

Sesalno plinski motorji

najcenejša gonilna sila, 1 do 3 vinarje za konjsko silo na uro

Imam večjo zalogo

VOZOV

vseh vrst. 973 6—12

Vozove izdelujem tudi po najnovejši dunajski in pariški modi.

Franc Wisjan, izdelovalec vozov
Ljubljana, Rimska cesta št. 11.

Najnovejše blago za damska oblačila

in modni barhenti se v vseh kakovostih in največji izbiri prodajajo najcenejše pri

J. GROBELNIK-U

Pred Škofijo 1. LJUBLJANA. Mestni trg 20.

Vzorec se na zahtevanje pošiljajo franko na vse strani.

Naznanilo.

„Kmetška posojilnica ljublj. okolice v Ljubljani“,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

posluje sedaj v svojem novozgrajenem združnem domu
na vogalu Dunajske ceste in Dalmatinovih ulic, pritlično.

„Kmetška posojilnica“ sprejema hranilne vloge vsak dan izvemši nedelj in praznikov **od 8. do 12. ure dopoludne in od 3. do 4. ure popoludne**, katere obrestuje po

4 1/2 %

in pripisuje obresti koncem vsacega leta k glavnici.

Rentni davek plačuje posojilnica za vlagatelje sama.

1361 2—2

Hranilne vloge sprejemajo se tudi po pošti in po c. in kr. poštini hranilnici po položnih listih.

Da je varnost hranilnih vlog zagotovljena, jamčita dva rezervna zaklada izkazana v vsakoletni bilanci in imetje združnikov.

Posojilnica izposoja denar na zemljišča, na menice proti poroštvu in na vrednostne listine.

Nakup in prodaja
vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Kavarovanja za zgube pri krehanjih, pri izkrehanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako krehanje.
Kulturna izvršitev naročil na borzi.

Menjarična delniška družba
„MERCUR“
I., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strebelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kurznih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni nasveti za dosego kolikor je mogoče visokega obrestovanja pri popolni varnosti naloženih glavnih.
134 249